RUSKI INWALID

N° 82.

CZWARTEK. 8 Kwietnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królestwo Polskie z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Franciia. Daniia. Angliia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 7 Kwietnia.

P. *Porter* Anglik, który niedawno powrócił do stolicy tuteyszey, z podróży odbytey w Persyi, ofiarował N. Panu niektóre zabytki starożytności w teyże podróży zebrane: a mianowicie 1.) Cegłę z ruin Babilonu. 2.) Kawał smoły (*Bitume*) którey używano w budowie tegoż miasta. 3.) Ułamek trzciny, rosnącey teraz na ruinach pomienionych między cegłą i smołą. 4.) Kawał marmuru z ruin *Persepolis* 5.) Kawał marmuru wzięty z grobowca dawnych Królów perskich, nazwanego *Makszy-Rustami.* 6.) Medal starożytney roboty greckiey, kupiony od żyda iednego w Bagdadzie. Wszystkie te przedmioty z rozkazu N. Pana umieszczone zostały w muzeum azyiatyckiem przy akademii umieiętności.

— W przeszły czwartek rospoczęły się tu znowu widowiska teatralne; Na wielkim teatrze były naprzód cztery spektakle francuzkie, a dopiero pozawczora poczęły się i rossyyskie.

— Inżynier, Jenerał-Maior *Sabir*, dowodca pierwszego okręgu związku drog, na własną prozbę uwolnionym zupełnie został od służby z nayłaskawszem pozwoleniem noszenia munduru inżynieryi związku dróg, a na mieysce iego mianowanym został dowodcą tegoż okręgu Jenerał-Maior *Basin*.

— Gdy zima tegoroczna poczęła się była nadzwyczaynie wcześnie i iescze w początku listopada mrozy do dwudziestu kilku dochodziły stopni, a późniey i trzydzieście przechodziły, powszechnie spodziewano się ranney i ciepłey wiosny; lecz ta nadzieia zdaie się zupełnie nas chybiać; dotychczas bowiem niemamy iescze zupełnie pięknych i ciepłych dni; było wprawdzie kilka poranków iasnych; lecz zawsze mroźne i koło południa skupiaią

się chmury, dzień staie się posępny i zimno wilgotny.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 6 Kwietnia.

Po zupełnem oswobodzeniu się Wisły od lodów, zaczęto dnia 4 b. m. stawiać most, i tak szybko krzątano się około niego, że iuż wczoray po nim iechano.

Dnia 4 b. m. rozstał się z tym światym w tuteyszey stolicy JW. JX. Michał Franciszek Xawery *Bohusz* Prałat Wileń: Sęd: Pok: członek Towarzystwa Król Warsz. Przyiacioł Nauk Kawaler orderu S. Stanisława 1szey klassy, w 75 roku życia. Ciało iego złożono w grobie kościoła XX. Dominikanów.

Rozkaz dzienny do woyska Polskiego.

w Kwaterze Główney dnia 26 Marca 1820. *w Warszawie*

Za naywyższym rozkazem.

Postępuie na wyższy stopień.

W ieździe: W pułku 1szym Ułanów, Podoficer Franciszek Rosenbluth, na Podporucznika.

Otrzymuią dymissye.

W piechocie: W pułku 3cim liniiowym, Kapitan Szymon Piechowicz.

Naczelny Wódz.
(podpisano) KONSTANTY
W. X. R.

Zgodno z oryginałem
Jenerał Szef Sztabu Głównego *Toliński.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od Brzegów Menu, 28 Marca.

Jzba stanów Wirtembergskich podała Królowi swoiemu adres powinszowania z powodu maiących wkrótce nastąpić ślubów iego małżeńskich, w którym między innem wyraziła: »Ogniwa wiążące narod Wirtembergski z iego Monarchą równie są mocne iak święte. Oycowska tego Króla opieka, sięga wszystkich gałęzi pomyślności powszechney, a narod z swey strony nayżywszy bierze udział we wszystkiem co tylko naylepsze tegoż Monarchy serce ucieszyć lub zasmucić może. Wiadomość o maiących nastąpić ślubach iego, budzi nayprzyiemnieysze uczucia w sercach Wirtemberczyków, i modły ich o pomyślność dobrego Króla składane przed tronem Pana zastępów zapewne niezostaną niewysłuchanemi.«

Francia.

z Paryża, 25 Marca.

— Jedno z pism naszych perviodycznych donosi, że goniec angielski przywiózł tu wiadomości z Madrytu od 14 Marca. »Donoszą »one dodaie tenże dziennik, że umysły w Madrycie znacznie się uspokoiły; że mówią o »odmianach w konstytucyi roku 1812, maią»cych nastąpić za pierwszem zgromadzeniem »kortezów, a zgodnych z dostoynością tronu i »Monarchii.«

— *Dziennik sporów* twierdzi, że Margrabia *de la Tour-du-Pin* niepoiedzie do Hiszpanii, a inny mówi przeciwnie i dowodzi że tuż nawet wyiechał.

Dania.

z Koppenhagi, 28 Marca.

— W czasie tegoroczney zimy spostrzeżono w Elsenneur niezmiernie liczne stado iakichś drobnych ptaszków z szerokiemi dziobkami. Były one tam tylko przelotem i w tak wielkiey ilości, iż gdy odpocząwszy cokolwiek na brzegach tameczuych podniosły się w gorę, zaćmiły powietrze nakształt wielkiey chmury.

Anglia.

z Londynu, 26 Marca.

Król przybył dnia wczoraiszego do Breyton i zatrzymał się w zamku Charletonhouze Koronacyia Jerzego IV niechybnie w sierpniu nastąpi; trudnią się iuż nawet przygotowaniem uroczystego przy tym obrzędzie stroiu. Powiadaią że same płascze purpurowe kosztuią 30,000 funtów szterlingów.

W tych dniach otworzono testament zeszłego Xiążęcia Kentskiego Cały iego maiątek niewynosi zupełnie 80,000 funtów szterlingów, a podatki wnoszące się z niego do skarbu 1050 f. s. wynoszą. Przez ten testament Xiąże poleca córkę swoią opiece Xiężney małżonki swoiey. Oświadcza w tymże testamencie że pretensyie iego niektóre do skarbu będą słusznemi, czynią mu nadzieie, iż to posłuży do zaspokoienia długów iego.

ROZMAITOŚCI.

(z Gazety Warszawskiey.)

Zbiór wiadomości o iaiach.

Genus omne avium medile e partibus ovi
Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret? (*Ovid*)

Jaia słyną od czasów naystarożytnieyszych. Egipcyanie, którym, iak z obrazu hieroglificznego, znayduiącego się w *Nordena* podróży, domyslać się można, dzieie *Adama*, upadek iego przez *Ewę*, duch pokusy i iabłoń wiadome bydź musiały; mniemali wszelako, że pierwszy nasz oyciec z małżonką swoią wylężli z iaia, które mądrość odwieczna zniesła w raiu ziemskim. (*Garasse Doctrine curieuse p.* 232.)

W *Sparcie*, w świątyni, poświęconey córkom *Appolina*, *Ilaryi i Febie*, było iaie, które znieść miała *Leda*; wisiało u sklepienia na piękuych wstążkach w srodku świątyni. Wyysć z niego mieli *Kastor* i *Pollux*. Wiadomo atoli, że *Leda* zniesła dwa iaia, zostawszy brzemienną od *Jowisza* i od *Tyndareusza* razem. W iednem byli owi dway bracia, a w drugiem *Helena* i *Klitemnestra*. Inni twierdzą że iaie, z którego urodziła się *Helena*, spadło z xiężyca, i myslano, że ludzie z podobnych iay pochodzący, byli o piećdziesiąt razy większemi, aniżeli zwyczayni synowie Ziemi (*Paus in Laconicis. Eram. Adag. Ovid. Metam VI v.* 109 *Ep. Her. ad Orest*, *v.* 67 *Hygin. fab.* 77.)

Malabarczykowie twierdzą, że naywyższy ich Bóg *Isparetta*, stworzony przed wszystkiemi rzeczami, zamienił się w iaie, z którego potem cała budowa Nieba i Ziemi, ze wszystkiem, co w nich znayduie się, powstała. (*Propagation of the Gospel in ihe Eart. P.* 1 *Let.* 3.)

Benzaiten, Bogini bogactw u Japończyków która będąc ieszcze śmiertelną, nazywała się *Bunejo*, nie mogąc z małżonkiem swoim spłodzić dzieci, wezwała pomocy *Kamizów*, czyli Bogów oyczystych. Wysłuchana, zniesła iay 500. Ale lękaiąc się, aby z iay tych nie wylęgły się dziworody, włożyła ie w puszkę, rzuciła do rzeki *Riusagawy* i naznaczyła puszkę napisem: *Fosioroo*. Po nieiakim czasie wyciągnął ią rybak stary, a widząc w niey iaia, darował ie swoiey żonie. Ta włożyła ie do pieca, aby się wylęgły, i w każdem znalazła dziecko. Stare to małżeństwo postanowiło żywić ie siekanem liściem i ryżem warzonym. Ale gdy podrosły, opiekunowie nie byli iuż więcey w stanie ich wyżywić. Wkrótce więc owi chłopcy musieli starać się sami o wyżywienie, a że im to coraz trudniey przychodziło, przeto chwycili się rozboiu. Przypadkiem napadli raz na dom matki, a spytani od służącey, ktoby byli, odpowiedzieli, że nie maią nazwiska, ale że są braćmi, wylęgnionemi z 500 iay, tudzież że w wielkim niedostatku zostaią. Usłyszawszy to matka, kazała ich spytać, czyli puszka w którey znaydowały się iaia, nie miała iakowego napisu, a dowiedziawszy się, że miała napis: *Fosioroo*, uznała ich za synów swoich. Matkę tę policzono potem w poczet Bogiń oyczystych, a Japończykowie utrzymuią, że wszyscy owi synowie usługuią iey w przybytku szczęśliwości. (*Kampfer History of Japan V.* 3 *C.* 3.)

Grecy, podczas festynów *Eumenideia*, poświęconych *Furyiom*, ofiarowali zazwyczay iaia, placki i libacyie, złożone z wina i miodu. (*Pausan. in Boet.*)

Rzymianie także podczas świąt *Bachusa*, wysoce poważali iaie, upatruiąc w iego kształcie i okrągłosci, godło świata. (*Macrob. I.* 7 *Satur. c.* 16.)

Wiadomo, że na ich ucztach naypierwszą potrawą były iaia, a ostatnią iabłka. Dla tego pisze *Horacy*, *Ab ovo usque ad mala.*

Liwiia miała przesąd, że gdyby w cieple własnego ciała przyprowadziła do zarodu iaie a z tego wylągł się kogutek, tedy mogłaby to mieć za przepowiednię, iż porodzi syna. Chcąc przekonać się o tem, nosiła długo iaie przy piersi lub w ręku, albo dawała ie którey z służebnych. I w samey rzeczy wylągł się kogutek z grzebieniem. Ziawisko to poczytał matematyk *Scribonius* za przepowiednię następstwa tronu, który osiągnął spłodzony wkrótce potem syn iey *Tyberyiusz* po śmierci *Augusta* (*Plin I* 10 *c* 55 *Sueton*).

O tey samey godzinie i chwili, kiedy Antoni *Geta* urodził się w Medyiolanie, urodził się także baranek z runem purpurowem, a kura zniesła iaie podobnegoż koloru. Oboie stało się w domu, gdzie *Geta* światło dnia uyrzał. (*Spartian.*)

Cesarz *Klaudyiusz* skazał na śmierć pewnego rycerza Rzymskiego, gdyż za pomocą pewnego iaia roslinnego, które taiemnie nosił przy sobie, lud na stronę swoię przeciągać i iakoby czarować usiłował. (*Plin. I.* 29 *c.* 3.)

Manes, arcykacerz, zakazywał pożywania iay stronnikom sekty swoiey, Manicheyczy-

kom; wszelako nie wolno im było pożywać także sera mleka i wina.

S. Klara de Montefalco, którey wstrzemięźliwość od wszelkich potraw mięsnych biograf iey *Munitius Petroni* opisał, ziadła w życiu swoiem iedno tylko iaie, a i tego żałowała do zgonu.

Jay strusich używano u starożytnych za naczynia różnego rodzaiu; rozkraiano ie srodkiem na dwoie, i robiono z nich kubki. U Mahometanów i Chrześciian kraiów wschodnich zawieszaią ie w świątyniach dla ozdoby. Nieiaki *Jan Mayer* Burmistrz i Prawnik w *Sśafuzie* (około) r. 1550) posiadał zbiór kubków ze strusich iay bardzo sztucznie robionych, wyzłacanych i różnemi rzeźbami przyozdobionych, które zastawiał gościom u stołu.

Dawniey wierzono, że z iay zniesionych przez koguty, wylęgaią się owe straszne bazyliszki, które wzrokiem swoim zabiiaią każdego. Właściwie rozumiano, że kogut maiący lat siedm lub dziewięć, niesie iaie do gnoiu, które wysiadaią żaby i z tego wylęgaią się owe poczwary.

Czytamy w dziele Niemieckiem; *O ciekawościach fizycznych*, że w *Nawarze* d. 25 Czerwca 1749 r. zniesła kura iaie podczas zaćmienia słońca, i że na niem wyrażone było to zaćmienie, tudzież, że w Berlinie zdarzyło się to samo, lecz w czasie kiedy zaćmienia słońca niebyło. W wieku XVItym kiedy się ukazał wielki kometa, zniesła kura iaie, na którem według zapewnienia świadków naocznych wyobrażony był kometa bardzo wyraźnie.

Wiele iay miało na sobie znamie słońca, na iednem widać było wątrobę szczupaka, na drugiem węże; tak na iaiu, które kura zniesła w klasztorze *Taxa*, był obraz N. Panny. W r. 1690 w *Norymberdze* zniesła kura iaie wcale osobliwe, na którem wydatną była muszla ruchoma i obraz człowieka, co było można obracać na iaiu. Znaleziono raz iaie zupełnie ukończone w drugiem iaiu. To tak zwane iaie ciężarne: *Ovum praegnans*, widziano w różnych mieyscach i przez fizyków było opisane.

Uważano, że żydzi iedząc iaia, otwieraią ie z końca cieńszego, Włochy z grubszego, a Niemcy z boku. Królowie Perscy pisali dawniey z iaia złotego.

W Święta Wielkanocne święcili i święcą iaia w Kościołach, i rozdaią ie. Xięża oprócz iay dostawali dawniey pieniądze zwane groszem Wielkanocnym. Koszami święcili iaia białe i malowane (pisanki) a do tych koszów kładli kwiaty, wieńce liście i t. d. Całe Chrześciiaństwo obsyłało się iaiami na Wielkanoc, które farbowano, i rozmaicie zdobiono, przewlekano wstążkami wykładaiąc ie złotem, często nawet zawierały w sobie trafne wiersze. Dzieci odwiedzaiące chrzestnych rodziców odbierały od nich tak zwane *piękne iaie;* zgoła, wszystkie podarunki wesołych Świąt Wielkanocnych, które następowały po postach, nie obeszły się bez iay. Wiadomo iak uroczyście Kościoł Grecki obchodzi także te święta, iak wszyscy garną się do Kościoła pozdrawiaiąc się słowy; *Chrystus zmartwychwstał* i iak przytem obsyłaią się iaiami ile bydź może pięknie malowanemi.

Na potrawę obieramy snadniey iaie podługowate niż okrągłe, według wierszy Szymona *Gunshera* w dziele iego *hortam sanitatis:*

Longa quibus facies ovis erit elige semper.
Ut succi melioris, et ut magis alba rotundis.

Cesarzowa *Irena*, kazała z przychodów za sprzedane iaia z iey dóbr, zrobić kosztowną koronę wysadzoną kleynotami, którą nosiła wraz z następczyniami swoiemi. Koronę tę nazywano *Korona za iaia*. Wszelako nie mogły wtenczas iaia bydź tak tanie iak w Niemczech r. 1273, gdzie 14 iay kosztowało 1 fenik, i w r. 1580 kiedy za szeląg dawano iay 10.

(*Dokończenie iutro.*)

Kurs Petersburski.

Dukat: hollend: nowy	— rubli as:	— 11 k. 50.
Ditto — Ditto stary	— Ditto	— 11 — 40.
Rubel srebrny —	— Ditto	— 3 — 75.

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.